

Schuilen in het licht

*Waarom ik alles riskeerde om de islam te verlaten
en christen te worden*

Rifqa Bary

Voorhoeve

Sommige namen en details zijn veranderd om de identiteit van personen te beschermen. Overeenkomst met bestaande personen berust op toeval.

Rifqa Bary
Schuilen in het licht

© 2015 Uitgeverij Voorhoeve
Postbus 13288, 3507 LG Utrecht
www.kok.nl

Oorspronkelijke titel:
Hiding in the light
Uitgegeven door WaterBrook Press
Colorado Springs, Colorado
© 2015 Rifqa Bary

This edition published by arrangement with WaterBrook Multnomah, an imprint of the Crown Publishing Group, a division of Penguin Random House LLC, New York.

Vertaling Linda Jansen (www.creativetekst.nl)
Omslagontwerp Garage BNO
Opmaak binnenwerk ZetSpiegel Best
ISBN 978 90 297 2464 7
ISBN e-book 978 90 297 2465 4
NUR 402

Tenzij anders vermeld, zijn de aanhalingen uit de Bijbel overgenomen uit de Nieuwe Nederlandse Bijbel Vertaling (NBV), uitgegeven door het Nederlands Bijbelgenootschap, Haarlem.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

All rights reserved. No portion of this book may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means – electronic, mechanical, photocopy, recording or any other – except for brief quotations in printed reviews, without the prior written permission of the publisher.

Hoofdstuk 1

Mijn huid glom als karamel toen ik in het zomerzonnetje zat te spelen in de tuin van ons huis in Sri Lanka. Er hing een weeïge kamperfoeliegeur, die ik diep inademde met mijn kinderlongen. Ik was vijf jaar oud, een klein meisje in een grote wereld, maar ik voelde me veilig en zorgeloos. Het spetterde van blijdschap in mijn hartje. Ik stak mijn armen omhoog en fantaseerde dat het vleugels waren, dat ik als een grote vogel door de wolkeloze lucht zweefde. Hijgend en lachend holde ik rondjes met mijn vleugels wijd uitgespreid.

Tot ik stokstijf stilstond.

Want op dat moment voelde ik iets nieuws. Iets vreemds. Er hing een stille, troostrijke Aanwezigheid boven mij. Die was bijna tastbaar en kwam dicht- en dichterbij.

Zoiets had ik nog nooit meegemaakt. Maar ik was niet bang. Ik ervoer een merkwaardige bescherming, voelde me gekoesterd en zelfs geliefd. Ik tuurde in de richting waar het vandaan leek te komen en verwachtte half en half dat er uit de lege lucht een waarneembaar gezicht met duidelijke gelaatstrekken zou terugkijken. Maar ik zag niets. Toch wist ik dat er *Iemand* was; een sterke Man, die een licht briesje veroorzaakte als hij bewoog. De intuïtie was te sterk om suggestie te zijn.

Ik kreeg kippenvel en werd helemaal vol van een krachtige opwinding. Terwijl ik mijn spel hervatte keek ik om en verwachtte nog steeds een fysieke verschijning te zien. Weer was er niemand. Ik lachte. Het werd een spelletje. Verder spelen, omdraaien, giechelen. Verder spelen,

omdraaien, giechelen. Deze Aanwezigheid was zo warm, zo aantrekkelijk. Ik wilde niet dat onze tijd samen voorbij zou gaan.

Maar zelfs toen dat gebeurde, wist ik dat hij terug zou komen.

Ik was een klein meisje dat een heel gelukkige jeugd had in Sri Lanka, vooral als ik in gezelschap was van mijn moeder, mijn 'mammie'. Ik wilde altijd bij haar zijn. Haar brede, mooie glimlach gaf me een warm gevoel en het was heerlijk om haar hartelijke lach door het huis te horen schallen. Ik hoef mijn ogen maar dicht te doen om haar weer voor me te zien in de lange, katoenen jurk die ze thuis altijd droeg. Ik weet nog precies hoe ze me aan het eten probeerde te krijgen toen ik nog heel klein was. Dan probeerde ik haar lange, zwarte krullen te pakken te krijgen en keek ik haar met plagende ogen ondeugend aan.

'Nog één hapje, Rifqa', zei ze in het Tamil, onze moedertaal. Ik deed mijn mond wagenwijd open en liet me door haar voeren met haar handen. Ik proefde aandachtig: rijst met curry.

'Oké! Hier komt een vliegtuig aan. Mond open, Rifqa!' Mama's vliegtuig leverde zijn lading af, ik kauwde met open mond en maakte een piepend geluid. Ze maakte altijd een spelletje van de maaltijden, omdat ze wist dat het de enige manier was iets bij mij naar binnen te krijgen. Het ene vliegtuig na het andere kwam over de tafel aangevlogen, regelrecht in mijn mond.

Als mijn vader van huis was werd ik soms behoorlijk verwend. Heel af en toe vond ze het goed dat ik nagellak opdeed, hoewel onze moslimfamilie zei dat dat niet mocht omdat we er onrein van werden. Maar ze gaf mij een klein voorraadjie dat ik mocht opdoen als niemand het kon zien. Ik wist dat het voorbij zou zijn zodra ik oud genoeg was voor het gebed. Maar ik zal nooit dat geflonker van mijn nagels in de spaarzaam verlichte kamer of die specifieke chemische geur vergeten.

Het is niet zo gemakkelijk om vroege herinneringen aan mijn vader naar boven te halen. Maar ik weet dat ik hem aanbad. Ik vond hem reusachtig! Ik besef nu dat hij van gemiddelde lengte was, maar toen vond ik hem de grootste in mijn kleine wereldje en dat gaf mij een gevoel van veiligheid en geborgenheid. Ik was verguld met zijn aandacht en deed altijd mijn uiterste best die te krijgen. Er was niets waar

ik zo naar hunkerde als een speciaal plekje in zijn hart; ik wilde een kostbare schat voor hem zijn, die hij voor eeuwig zou koesteren.

Mijn vader onderhield ons met de verkoop van edelstenen, vaak aan handelaren in Amerika. Het was geen uitzondering als hij maanden achter elkaar op zakenreis was in het buitenland. Als kind begreep ik niet waarom hij zo lang weg moest, maar ik weet nog precies hoe blij ik was als hij weer thuiskwam. Eén keer zag hij er bij zijn terugkeer van zo'n lange reis anders uit. Zijn normaal gesproken zo fris geschooren gezicht was nu donker en donzig. Ik ging op mijn tenen staan om zijn wang te voelen en drukte mijn wang tegen de zijne. Dat prikte en ik gaf een gillette van verrukking. In plaats van weg te hollen wreef ik met mijn andere wang over zijn stekelige gezicht en slaakte nog een kreetje. Mijn fascinatie voor zijn baard maakte hem aan het glimlachen.

In de jaren daarna nam hij vaak kleren of snoep voor me mee van zijn verre reizen. Hoewel ik daar blij mee was, was ik pas echt gelukkig wanneer hij een paar dagen achter elkaar thuis was, wat zelden gebeurde. Dan waren we echt compleet.

Hoewel mijn vader heel vaak weg was, diende hij trouw de moskee waar hij deel uitmaakte van het leiderschap. Dit was voor hem een erezaak, als moslim en als man van zijn woord. Ik ben geboren als Rifqa Bary, als Tamil en als moslima. Op vijfjarige leeftijd was ik natuurlijk nog te jong om de impact van de islam op mijzelf en de mensen om mij heen te begrijpen, maar het was heel duidelijk dat dit onze identiteit was en dat dat altijd zo zou blijven. Iets anders dan de strenge moslimcultuur kende ik niet, dus ik aanvaardde het als vanzelfsprekend. Iedere persoon en iedere dag behoorden aan Allah. Zo was het gewoon. Wie zou ooit de behoefte hebben om vraagtekens te zetten bij iets wat zo ingesleten en zeker was?

In mijn vrome familie hield men zich aan alle in de islam verplichte rituelen: de vijf dagelijkse gebedstijden, het vasten, de feesten en het memoriseren van de Koran. Een van mijn vroegste herinneringen heeft te maken met de heilige maand van de Ramadan. Dan stonden we om drie of vier uur 's morgens op en aten nog voor de zon opging een door mijn moeder bereide maaltijd. Daarna gingen we weer naar bed met de

opdracht een bepaald gebed op te zeggen dat we uit ons hoofd hadden geleerd. Dat lag ik ijverig te declameren terwijl ik probeerde opnieuw de slaap te vatten. Ik was nog maar zeven toen van mij werd verwacht dat ik ook de hele dag zou vasten. Dat betekende helemaal geen eten en zelfs geen slok water, tot we om zeven of acht uur het vasten mochten breken met een paar dadels en Sri Lankaanse soep, die mijn moeder elke dag speciaal daarvoor klaarmaakte.

Ik weet ook nog dat de imam elke week bij ons aan huis kwam. Hoewel hij mij het ‘Heilige Boek’ leerde lezen, had ik geen idee wat het betekende. Ik sprak Tamil en een beetje Engels, maar lezen kon ik in geen van beide talen. De Koran is geschreven in het Arabisch en het vertalen van de tekst werd door de moslimleiders bij wie ik opgroeide als onheilig beschouwd. Alleen door in perfect Arabisch uit de Koran te citeren konden we de goedkeuring van onze oudsten en moslimleiders verdienen.

Maar hoewel de taal en het mysterie van de Koran een bron van verwarring voor mij was, werden de vele studie-uren ruimschoots goedgemaakt door de lof van mijn vader. Omwille van hem probeerde ik een goede islamstudente te zijn en dat gold ook voor mijn grote broer Rilvan. Rilvan is twee jaar ouder dan ik en zoals bij de meeste broers en zussen met een soortgelijk leeftijdsverschil, schommelde onze relatie tussen hechte vriendschap en een verhitte haat-liefdeverhouding. Hij was mijn beste maatje en ik was dol op hem, al zou ik dat toen nooit hebben toegegeven. Ik schaduwde hem in en om het huis tot hij uit pure irritatie tegen me uitviel; dan holde ik weg, maar was binnen de kortste keren terug, niet in het minst uit het veld geslagen.

Als hij een wat toeschietelijker bui had deden we al schreeuwend, lachend en provocerend tikkertje om het huis.

Niet lang na mijn zesde verjaardag kwam mijn vader met een metalen vliegtuigje thuis van een van zijn zakenreizen, dat hij op de luchthaven had gekregen. Rilvan speelde ermee en ik vond op een gegeven moment dat het mijn beurt was.

‘Nee Rifqa’, zei hij. ‘Papa gaf het aan *mij*. Jij mag er later mee spelen.’

‘Laat mij eens zien!’ riep ik. ‘Eventjes maar!’ voegde ik eraan toe, voor ik mijn geheime wapen inzette. ‘Anders zeg ik het tegen mammi!’

‘Nee’, zei Rilvan, en drukte het vliegtuigje tegen zijn borst.

‘Mama, hij...’

‘Oké’, gromde Rilvan, en smeed het recht op me af.

Ik herinner me dat ik het naar me toe zag vliegen, maar daarna gebeurde alles als in een roes. Het enige wat ik me nog herinner is het bloed. Overal bloed, heel veel bloed. Het stroomde over mijn gezicht en doorweekte mijn oranje jurk. Mijn moeder hoorde mijn kreten en snelde uit de kamer ernaast naar ons toe, terwijl Rilvan stil van afschuw en ongeloof naar zijn lege handen stond te kijken. ‘Hoe kan dit nu? Ik deed niets...’

De tijd leek stil te staan. Het laatste beeld wat ik die dag heb gezien en wat in mijn geheugen gegrift staat, zijn de wijzers van de klok; beide recht omhoog, precies twaalf uur... toen werd mijn wereld inktzwart.

Daarna volgde een draaikolk van losse, zwevende beelden die over en door elkaar buitelden in golven van trauma en bewustzijn. Ik herinner me de stem van mijn grootvader: ‘Help! Kom alsjeblieft helpen!’ Ik herinner me vaag de hysterische uitroepen van artsen en verpleegkundigen en dat een van hen tegen mijn familie zei: ‘We kunnen haar hier niet helpen, deze wond is te ernstig. Ze bloedt te hevig. Jullie moeten met haar naar het andere ziekenhuis, waar ze de operatie kunnen uitvoeren die zij nodig heeft. Maar maak haast! Als ze niet meteen geholpen wordt, haalt ze het misschien niet.’ Ik hunkerde naar de troostrijke aanwezigheid van mijn moeder. Slap en levenloos lag ik in de armen van mijn grootvader en vocht kreunend om lucht.

Het duurde een paar dagen voor mijn zintuigen weer volledig hersteld waren. Op één na. Mijn rechteroog was dermate beschadigd door de scherpe hoek van het metalen vliegtuigje dat de diverse operaties en behandelingen niet slaagden. Hoewel ik weken in dat verre ziekenhuis lag, waar de zogenaamd hoger opgeleide staf zich intensief met mij bemoeide, keerde het zicht niet meer terug. Tot op de dag van vandaag is dat zo. De karamelbruine kleur vervaagde tot een melkachtig grijs.

Maar hoe ellendig en fysiek desoriënterend het gedeeltelijke verlies van mijn gezichtsvermogen ook was – op zesjarige leeftijd! – kwam het meest bizarre verlies uit een heel andere, minstens zo onverwachte hoek.

Vanaf dat moment had ik het gevoel dat ik een getekende was. Ik kon er niet helemaal de vinger op leggen, maar er was iets veranderd. Vanaf het moment dat we terug waren uit het ziekenhuis, begonnen mijn familieleden me anders te bejegenen. De warmte verdween uit hun ogen wanneer ze naar me keken. Ik was gewend dat ze moesten lachen om mijn koppigheid, vastberadenheid of wat dan ook, maar nu kreeg ik naar mijn hoofd dat ik mij moest gedragen en me stil moest houden.

Ik vroeg me af waarom. Ik was niet mank geworden door mijn verwondingen. Ik had me goed weten aan te passen en deed zo goed als alles wat ik voor die noodlottige dag ook deed. Ik was nog dezelfde Rifqa, dat wist ik zeker. Maar hun houding naar mij toe was als een blad aan de boom omgedraaid. Ze leken mij als een last te beschouwen. Alsof ze, iedere keer dat ze naar mijn geschonden gezicht keken, iets zagen wat ze niet konden accepteren.

Wat het ook was, zelfs het kleinste foutje of vraagje van mijn kant kon nu hun woede opwekken en tot ernstige consequenties leiden. Lijfstraffen waren niet ongebruikelijk in onze cultuur, maar tot dat moment had ik ze in ons gezin niet meegemaakt. Ik weet nog dat ik me een keer aan de zoom van mijn moeders rok vastklemde en haar smeekte met me te spelen. Ik moet één keer teveel gezeurd hebben, want ten slotte knapte er iets bij haar. Ze pakte me op en zwiepte me van zich af. Ik smakte tegen de betonnen vloer, schaafde mijn knieën en stootte mijn ellenbogen.

‘Hou op!’ schreeuwde ze. ‘Ik heb *geen* tijd voor jou, Rifqa! Ga weg!’

In het begin hunkerde ik des te meer naar haar aandacht. Maar naarmate de blauwe plekken en scheldkanonnades toenamen, begon ik me voor mijn moeder te verbergen. Ze kon zonder enige aanleiding in razernij losbarsten en als ik iets deed waar zij niet enthousiast over was of als ik te lang over mijn klusjes deed, leverde dat een stevige reprimande op. Zelfs als ik per ongeluk melk morste of iets onhandigs deed, kon ik op een flinke draai om mijn oren rekenen. De toenemende verharding in het hart van mijn moeder viel niet te ontkennen.

Ik vond eens een zwerfkatje bij ons in de buurt. Het beestje was grijs met witte strepen en zijn ogen lichtten op als hij zijn nekje uitrekte om mij aan te kijken. Ik noemde hem Ajay. Hij trok met zijn linker achterpoot en zijn lijfje verstrakte als ik hem aanraakte, dus het was voor mij wel duidelijk dat hij op de ene of andere manier was mishandeld of verwaarloosd. Terwijl ik hem urenlang in de tuin in mijn armen hield, vroeg ik mij af waarom iemand hem zou dumpen. Het was zo'n lief diertje; hij kon onmogelijk kwaad in de zin hebben gehad. Hij wilde gewoon aandacht... en misschien wat melk. Ik was in elk geval vastbesloten hem in leven te houden. Anders deed niemand het.

Ik bracht hem elke dag een schoteltje melk omdat mijn ouders niet goed vonden dat ik hem meenam naar binnen. Ze zeiden dat hij onrein was en ik mocht hem zelfs niet aanraken als zij het konden zien. Ik bood aan hem in bad te doen als ze hem zo onrein vonden, maar ze zeiden dat ze dat niet bedoelden.

'Het is een onooglijk ding', zei mammi. 'Hij kan wel vlooiën hebben. Je weet maar nooit. Blijf ervan af, Rifqa. Laat hem met rust.'

Maar op een ochtend leek mijn moeder van mening veranderd over Ajay. Toen we naar de markt gingen zei ze dat ik de katten mee mocht nemen en ik was in de wolken. Eindelijk had ik haar weerstand overwonnen! Snel ging ik hem halen en installeerde me met hem in de gele riksja die mijn moeder had gecharterd.

De rit was niet veel aan, maar de markt was grandioos. Er waren meer stalletjes en paviljoentjes dan ik kon tellen en het barstte van de handelaars die hun waar aanprezen en de laatste roddels uitwisselden met de andere verkopers. Af en toe werd er door een briesje een wolk stof van de weg opgeblazen. De marktplaats was groot, maar zag er verzorgd uit. De eindeloze rijen met kraampjes werden omzoomd door hoge palmbomen, die net gewapende wachters leken. Aan weerszijden van de toegang vanaf de verharde weg stond laag struikgewas. Ajay nestelde zich dicht tegen mij aan toen we ons in de mensenmassa begaven, maar gaandeweg stak hij zijn kopje wat omhoog om onderzoek te doen naar de kruidige geuren en vreemde geluiden, waar hij zijn eigen gemiauw aan toevoegde. Mijn moeder liep naast me. Ze zei geen

woord. Ze leek in den blinde haar boodschappen te vinden terwijl ze haar lijst raadpleegde.

Toen we alles hadden liepen we beladen met tasjes en zakjes terug naar de stroom wachtende taxi's en riksja's, met Ajay op onze hielen. Maar om een of andere reden stonden de steenharde ogen van mijn moeder op storm, zoveel was wel duidelijk. Ze was moe, ongeduldig en gestrest. Plotseling stampte ze met een gefrustreerde zucht zo hard ze kon op de grond in een poging de kat bang te maken en te verjagen. Ajay kromp in elkaar, maakte een hoge rug en verdween als een pijl uit de boog in het hoge gras langs de kant van de weg. Dat was het laatste wat ik van hem zag.

Verstijfd staarde ik in de leegte. Waarom? Waarom deed mijn moeder dat? Maar zonder enige nadere toelichting greep ze mij beet, duwde me ruw in de riksja en gebaarde naar de chauffeur dat hij moest vertrekken.

'Rifqa,' zei ze, 'ik heb je toch gezegd dat je uit de buurt van dat beest moest blijven. Je hebt er de hele middag mee mogen spelen maar nu is het genoeg. Hij is weg. We gaan.'

Die dag staat in mijn geheugen gegrift. Waarschijnlijk was het jou niet anders vergaan. Ik had niet alleen de pijn om het verlies van Ajay, maar ook om het beeld dat zo naadloos aansloot op mijn moeder (en vader). Een scherpe toon, ogen zonder emotie, en een duidelijke boodschap: *ga weg, ga weg, ga weg.*

Het was de zoveelste les in mijn jonge leven. Mijn familie was niet te vertrouwen.

Ik was ongeveer zeven of acht jaar toen er een verre oom bij ons thuis kwam om op mij te passen omdat mijn moeder en broer ergens naartoe moesten. Hij had een donkere huid en gitzwart haar, dat altijd strak naar één kant was gekamd. Zijn zwarte huid stak scherp af tegen het witte overhemd dat hij droeg. Zijn lichaamsstank vulde het hele vertrek.

Ik was uitzonderlijk tenger voor mijn leeftijd. Mijn perverse oom zag hoeveel sterker en groter hij was en maakte onmiddellijk misbruik van mijn onvermogen me te verdedigen door mij aan te randen. Hoe-

wel ik niet begreep wat er gebeurde was het een walgelijke beproeving, maar ik was wel wijzer dan te gaan schreeuwen. Ik wilde sterk zijn. Maar ik voelde me zwak en bang. Op die dag is er iets in mij gestorven.

De volgende keer dat mijn ouders hem vroegen om op te passen zei mijn oom dat hij me zou vermoorden als ik ooit tegen iemand zou zeggen wat hij had gedaan. Ik geloofde hem, maar kon dit geheim niet alleen dragen. Ik wilde nooit meer alleen met hem zijn en daarom vertelde ik mijn moeder wat er was gebeurd. Maar in plaats van me te troosten of het voor me op te nemen, zoals ik had gehoopt of verwacht, begon ze onder tranen tegen me te jammeren. ‘Vertel het niet aan je vader! Vertel het niet aan je vader!’

Toch ontdekte hij het. En hij was woedend. Maar niet op mijn oom. In sommige moslimculturen, zoals de onze, is dit soort misbruik een enorme schande. Die is echter niet gerelateerd aan de dader, maar aan het slachtoffer; dat wordt erop aangekeken. In de ogen van mijn ouders was ik nu niet meer alleen een halfblind toonbeeld van onvolmaaktheid, maar ook een schandvlek op de naam Bary. Louter mijn bestaan en uiterlijk waren een smet op het allerbelangrijkste wat er bestond: de familie-eer.

In die zin was ik net als dat katje. Smerig. Afseserveerd. Onrein.

En in mijn naïveteit vroeg ik me af of ik ook weggejaagd zou worden. Ik kon er alleen maar naar raden wat er met mij zou gebeuren, omdat er nooit meer over dit incident of mijn gevoelens gesproken is. Het werd simpelweg genegeerd en het leven ging door.

Letterlijk.

Twee weken later kondigde mijn vader aan dat wij op zijn volgende reis naar Amerika allemaal mee zouden gaan. Deze onverwachte wending kwam als een donderslag bij heldere hemel in onze gemeenschap, waar iedereen met iedereen verbonden was. De weken daarna was het in ons huis een komen en gaan van vrienden, kennissen en burens, die allemaal wat meer of minder openlijk brandden van nieuwsgierigheid. Mijn ouders genoten aanzien in de moskee en in onze omgeving, en velen vonden hun plotselinge emigratieplannen maar verdacht. Mammie en papa hadden een iets te brede glimlach op hun gezicht terwijl ze alle vrienden omhelsden en lachten iets te luidruchtig om hun grap-

pen. Ik kreeg te verstaan dat ik me afzijdig moest houden en de volwassenen niet lastig mocht vallen, maar ik begreep wat ze werkelijk bedoelden. De subtiele onderliggende boodschap kwam luid en duidelijk over. Ze waren bang dat ik iets zou zeggen dat hen in verlegenheid bracht. Waarover? Mijn oom? Ik wist het niet. Ik ben er nooit achter gekomen. Maar het leek me raadzaam om me gedeisd te houden; zoveel was duidelijk.

Waarschijnlijk hebben mijn ouders zich terdege zorgen gemaakt over wat de burens zouden denken. Hun handelwijze was voer voor roddel, en sommige mensen konden dat simpelweg niet laten. Sommige van de meest aanhoudende bezoekers mijmerden hardop over de redenen voor ons vertrek, ongevoelig voor het sociale ongemak dat ze met hun nieuwsgierigheid veroorzaakten.

‘Voor Rifqa’, zei mijn vader als het vuur hem na aan de schenen werd gelegd. ‘In Amerika zijn er betere ziekenhuizen. En betere chirurgen.’ Hij keek naar mij met een waarschuwende blik in zijn ogen. ‘Als we daar geen hulp voor Rifqa kunnen vinden, vinden we het nergens.’

Maar dat kan onmogelijk de ware reden zijn geweest. De laatste arts die mijn blinde oog had onderzocht, fronste zijn wenkbrauwen en vertelde dat er, afgezien van bescheiden cosmetische correcties en pijn- en infectiepreventie, weinig voor mij kon worden gedaan door de medische wetenschap. Hier noch in het buitenland. Maar het begrip *Amerika* leek een hypnotiserende invloed op mensen uit te oefenen, die verdere vragen in de kiem smoorde.

We vertrokken.

Dat was alles.

In 2000 verhuisden we op een tijdelijk visum naar de Verenigde Staten, hoewel de verhuisplannen van mijn vader allerminst van tijdelijk aard waren. Toen de visa verlopen waren bleven we daar zonder de benodigde officiële papieren.

Wat mijzelf betreft, ik was in die eerste jaren van mijn leven al zo veel van mezelf kwijtgeraakt dat het mij geen moeite kostte om mijn geboorteland achter me te laten. Ik weet nog dat ik uit het vliegtuigraampje keek en mijn eiland kleiner en kleiner zag worden, tot het

ten slotte verdween in de golven van de oceaan en de opkomende duisternis.

Ik ben nooit meer in Sri Lanka geweest. Ik geloof dat ik ook nooit meer kind ben geweest.